REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika 2023–2027 Eesti strateegiakava 2023. aasta tulemusaruande kokkuvõte

Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) on Euroopa Liidu liikmesriikide ühine poliitika, mida juhitakse Euroopa tasandil ning mida rahastatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD). Fondide vahendite kasutamist juhib Regionaal- ja Põllumajandusministeerium Eesti ÜPP strateegiakava 2023–2027 alusel. ÜPP raames on Eestil võimalik kasutada 1,6 miljardit eurot avaliku sektori toetusraha kuni 2029. aastani. ÜPP strateegiakava on kättesaadav Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel SIIT.

ÜPP eesmärkideks on tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse, edendab keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustab Euroopa Liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse, ning parandab maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda. Kokku rakendatakse ÜPP raames 50 sekkumist:

I samba toetused (EAGF):

1. Põhiline sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks (1.1)
2. Täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks (1.2)
3. Täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele (7.1)
4. Kliima- ja keskkonnakava: keskkonnasõbralik majandamime (ÖK1)
5. Kliima- ja keskkonnakava: mahepõllumajanduse ökokava (ÖK2)
6. Kliima- ja keskkonnakava: ökoalad (ÖK3)
7. Kliima- ja keskkonnakava: ökosüsteemiteenuste säilitamine põllumaal (ÖK4)
8. Kliima- ja keskkonnakava: mesilaste korjeala toetus (ÖK5)
9. Põllumajandustootmisega seotud toetus piimalehma kasvatamiseks (1.3)
10. Põllumajandustootmisega seotud toetus ammlehma kasvatamiseks (1.4)
11. Põllumajandustootmisega seotud toetus ute ja kitse kasvatamiseks (1.5)
12. Põllumajandustootmisega seotud toetus teraviljakultuuride kasvatamiseks (1.6)
13. Põllumajandustootmisega seotud toetus puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamiseks (1.7)
14. Põllumajandustootmisega seotud toetus seemnekartuli kasvatamiseks (1.8)
15. Mesindussektori sekkumine (2.1)

II samba toetused (EAFRD):

16. Loomade heaolu toetus (9.1)
17. Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetus (9.2)
18. Loomade tervist edendavate kõrgemate majandamisnõuete toetus (9.3)
19. Mulla- ja veekaitsetoetus (KK4)
20. Väärtusliku püsirohumaa säilitamise toetus (KK5)

21. Pärandniidu hooldamise toetus (KK6)
22. Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (KK7)
23. Ohustatud tõugu looma pidamise toetus (KK8)
24. Elurikkuse soodustamine Natura 2000 erametsades (KK9)
25. Investeeringud põllumajandusega seotud taristu (kuivendus- ja veerežiimi kahepoolsed reguleerimissüsteemid) kaasajastamisse erasektori poolt (1.9.1)
26. Investeeringud põllumajandusega seotud taristu (kuivendussüsteemid) kaasajastamisse – avaliku sektori investeeringud (1.9.2)
27. Investeeringud põllumajandusega seotud taristu (erateed) kaasajastamisse (1.9.3)
28. Toidutööstuse materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud (2.2)
29. Toidutööstuste materiaalsed ja immateriaalsed tootlikud investeeringud FI (2.3)
30. Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine (2.5)
31. Põllumajandustootjate tootlikud materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud FI (2.6)
32. Ühistulised investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse (3.1.1)
33. Ühistulised investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse FI (3.1.2)
34. Investeeringud ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks (8.1)
35. Investeeringud ettevõtluskeskkonna arendamiseks maapiirkonnas (8.2)
36. Investeeringud bioressursside väärindamiseks (8.3)
37. Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud (KK1)
38. Investeeringud metsa kliimamuutustega kohanemiseks (tootlikud investeeringud) (KK2.1)
39. Investeeringud metsa kliimamuutustega kohanemiseks (mittetootlikud investeeringud) (KK2.2)
40. Maaparanduslikud keskkonnakaitserajatised (KK3)
41. Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamine (7.2)
42. Põllumajanduskindlustustoetus (1.10)
43. Innovatsioonikoostöö projektid – Euroopa innovatsioonipartnerluse tegevusrühma projektid (0.3)
44. Liidu ja riiklike kvaliteedikavade rakendamise toetus (3.2)
45. Tunnustatud tootjaorganisatsioonide rakendamise toetus (3.3)
46. Lühikeste tarneahelate ja kohaliku turu arendamine (3.4)
47. LEADER – kogukonna juhitud kohalik areng (8.4)
48. Loomataudide kontrolliprogrammide alase koostöö toetus (9.4)
49. Teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) arendamise toetus (0.1)
50. Nõuandetoetus (0.2)

ÜPP 2023. eelarveaasta tulemusaruanne

Iga-aastaselt on Eestil kohustus esitada Euroopa Komisjonile tulemusaruanne, milles jälgitakse ÜPP strateegiakava rakendamise seisu, erinevate näitajate saavutustasemeid ning ühikusummasid. Sellega tagatakse, et avaliku sektori raha kulutatakse vastavalt ÜPP-s määratud tegevustele. Võrreldes eelmise programmperioodiga on poliitika rohkem tulemustele suunatud ning kontrolle ei teostata enam toetusesaaja tasemel, vaid jälgitakse kuidas Eesti ÜPP strateegiakavasse kavandatud tulemused ÜPP eelarvega saavutab. Lisaks koostatakse ÜPP tulemusaruanne eelarveaasta kohta, mis algab 16. oktoobril ning lõppeb järgneva aasta 15. oktoobril. Sellest tulenevalt vaatleb 2023. aasta tulemusaruanne perioodi 16. oktoober 2022 kuni 15. oktoober 2023.

Suurel osal ÜPP toetustel ei avanenud taotlusvoorud veel 2023. aastal, sest jätkus mitmete Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014–2020 meetmete rakendamine, mille tõttu lükkus sarnaste ÜPP meetmete rakendamine edasi. **2023. eelarveaasta lõpu seisuga (15. oktoober 2023) rakendati ainult**

mesindussekkumisi, mille puhul oli toetuseid määratud 280 tuhande euro ulatuses ning väljamakseid tehtud 226 tuhande euro ulatuses. Kogu 2023. aasta ÜPP tulemusaruanne on kättesaadav SIIT.

Sekkumiste rakendumine

Mesindussektori toetuse saamiseks esitab mesindussektori organisatsioon ühe ühise taotluse kõiki mesindussektori sekkumisi (2.1.1–2.1.5) hõlmava tegevuskava näol. Toetuse kogueelarve perioodil 2023–2027 on 1,4 miljonit eurot, millest 15.10.2023 seisuga oli tehtud väljamakseid 226 297 euro eest ja toetust saanud üks mesinduskogu, mille liikmeteks olid taotlemise hetkel 7 mesindusorganisatsiooni. Mesindussektori toetus jaguneb viieks sekkumiseks:

1) Mesindussektori sekkumine 1 „Mesinike teadmiste ja oskuste parandamine ning tehniline abi“ (2.1.1)
2) Mesindussektori sekkumine 2 „Materiaalsed ja mittemateriaalsed investeeringud“ (2.1.2)
3) Mesindussektori sekkumine 3 „Analüüse tegevate laboratooriumite toetamine“ (2.1.3)
4) Mesindussektori sekkumine 4 „Koostöö teadusasutustega“ (2.1.4)
5) Mesindussektori sekkumine 5 „Tarbijate teadlikkuse tõstmine“ (2.1.5)

Mesindussektori sekkumise 1 eesmärgiks on tõsta mesindussektori konkurentsivõimet ja turule orienteeritust mesinike teadmiste ja oskuste parandamise kaudu, tõstes nende teadlikkust mesilashaigustest ja bioohutusmeetmetest, vahetades infot ja parimaid mesinduspraktikaid, sealhulgas rahvusvahelisel tasemel, ning pakkudes täiendkoolitust ja koolitades välja uusi mesinikke. Lisaks toetatakse mesindussektorit sekkumise rakendamiseks tehnilise abi andmise kaudu.15.10.2023 seisuga on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 103 tuhat eurot, millest tehniline abi moodustas 22 tuhat eurot.

Mesindussektori sekkumise 2 eesmärgiks on tõsta mesindussektori konkurentsivõimet ja turule orienteeritust materiaalsesse ja mittemateriaalsesse varasse tehtavate investeeringute kaudu, mis on suunatud mesilashaiguste, eriti varroatoosi monitoorimiseks, ennetamiseks ja tõrjeks.15.10.2023 seisuga on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 39 tuhande euro ulatuses, mille abil soetati mesilashaiguste ennetamiseks ja tõrjeks vahendeid 5565 mesilasperele.

Mesindussektori sekkumise 3 eesmärgiks on tõsta mesindussektori konkurentsivõimet ja turule orienteeritust laboratooriumide poolt mesilashaiguste, mesilastele kahjulike ainete ja mesindustoodete analüüside tegemise toetamise kaudu. 15.10.2023 seisuga on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 7800 eurot.

Mesindussektori sekkumise 4 eesmärgiks on tõsta mesindussektori konkurentsivõimet ja turule orienteeritust teadusasutustega tehtava koostöö toetamise kaudu, mis võimaldab mesilashaiguste ja majandusliku tasuvuse osas saada uusi ja põhjalikke teadmisi. 15.10.2023 seisuga on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 44 tuhat eurot.

Mesindussektori sekkumise 5 eesmärgiks on tõsta mesindussektori konkurentsivõimet ja turule orienteeritust tarbijate teadlikkuse suurendamise kaudu mee ja meetoodete omadustest, kvaliteedist ja kasutamise võimalustest, rakendades selleks erinevaid müügiedenduse, teavitustegevuse, turunduse ja turuseire meetmeid. 15.10.2023 seisuga on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 22 tuhat eurot.

Mesindussekkumiste eelarve rakendamine seisuga 15.10.2023

Sekkumine	Kogueelarve, €	Määratud toetus, €	Makstud toetus, €
2.1.1 Mesinike teadmise ja oskuste parandamine ning tehniline abi	704 000	140 800	103 887
2.1.2 Materiaalsed ja mittemateriaalsed investeeringud	200 000	40 000	39 892
2.1.3 Analüüse tegevate laboratooriumite toetamine	100 000	20 000	7814
2.1.4 Koostöö teadusasutustega	250 730	50 146	44 998
2.1.5 Tarbijate teadlikkuse tõstmine	150 000	30 000	29 706
Kokku	1 404 730	280 946	226 297

Allikas: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

Tulemusnäitajate saavutamine

Euroopa Liidu liikmesriigid kasutavad oma ÜPP strateegiakavade tulemuslikkuse hindamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 lisas I loetletud tulemusnäitajaid, kus on määratud nii kohustuslikud näitajad kui ka vabatahtlikkuse alusel kasutatavad näitajad. Nendest näitajatest on Eesti ÜPP strateegiakavas planeeritud kokku 33 tulemusnäitajat, millest eesmärk oli 2023. aastaks planeeritud seitsmele tulemusnäitajale:

1) **R.3** „Põllumajanduse digiteerimine: ÜPP kaudu täppispõllumajanduse tehnoloogiale antavast toetusest kasu saavate põllumajandusettevõtjate osakaal“
2) **R.5** „Riskijuhtimine: ÜPP riskijuhtimisvahenditest toetust saavate põllumajandusettevõtete osakaal“
3) **R.9** „Põllumajandusettevõtete kaasajastamine: ümberkorraldamiseks ja kaasajastamiseks, sh ressursitõhususe suurendamiseks antavat investeeringutoetust saavate põllumajandusettevõtjate osakaal“
4) **R.10** „Parem tarneahela korraldus: ÜPPst toetatud tootjarühmades, tootjaorganisatsioonides, kohalikel turgudel, lühikestes tarneahelates ja kvaliteedikavades osalevate põllumajandusettevõtete osakaal“
5) **R.35** „Mesitarude säilitamine: ÜPPst toetatud mesitarude osakaal“
6) **R.38** „LEADERiga hõlmatus: LEADER kohalike tegevustrateegiatega hõlmatud maaelanike osakaal“
7) **R.44** „Loomade heaolu parandamine: loomade heaolu parandamise toetatud meetmetega hõlmatud loomühikute osakaal“

2023. aastal jätkati veel mitme MAK meetme rakendamisega, mille tõttu ei alustatud veel selleks ajaks planeeritud sarnaste ÜPP sekkumiste taotlusvoorudega ning ei saavutatud ka nendele sekkumistele planeeritud tulemusnäitajate puhul seatud eesmärke. Tulemus saavutati ainult mesindussekkumiste

tulemusnäitajal R.35, mis aga jäi 30% alla kavandatud sihttaseme. Näitajale kavandatud sihttaset on tahetud ÜPP strateegiakavas korrigeerida, mille tulemusel oleks ka kavandatud sihttaset suudetud realiseerida, kuid tulemusaruande koostamise ajaks ei jõutud vastavat korrektsiooni ÜPP strateegiakavasse teha.

2023. aastaks planeeritud tulemusnäitajate täitmine

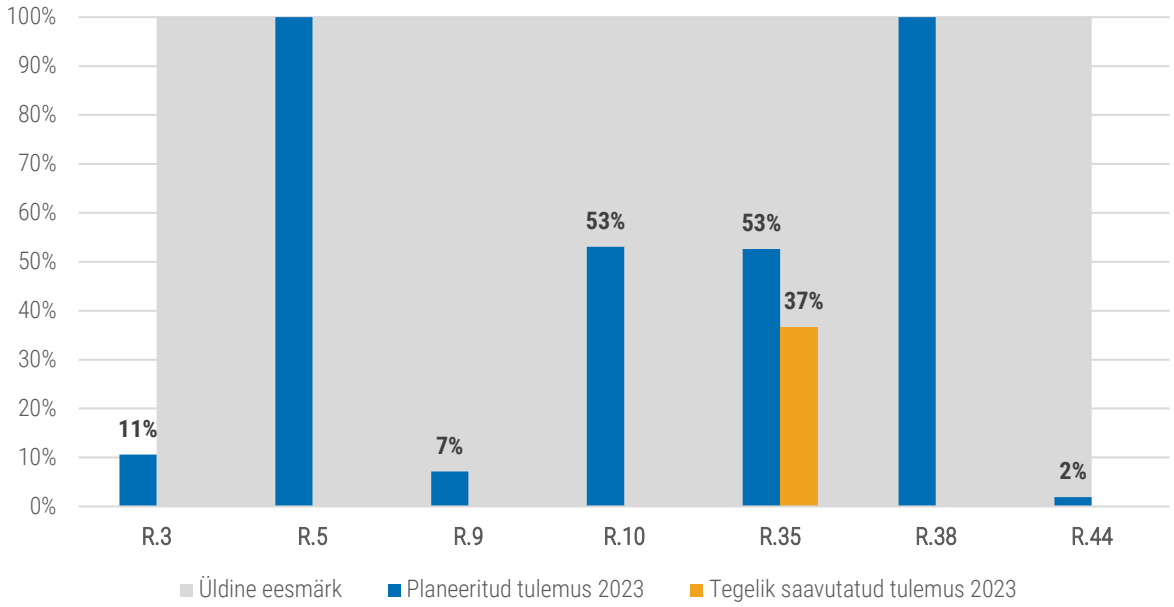

Allikas: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet